Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

TELEGRAMI ZA ANGELA PALMERASA (PRIČE IZ RATNOG DJETINJSTVA)

Jasmin Hodžić

Neugodno iznenađenje

Dedina kuća bila je na brežuljku, kao na osmatračnici. Čujemo neku galamu i vidimo veliku gužvu u podnožju sela. Mnogo ljudi. Cijelo selo. Nisu prošle ni nekolike minute a u našu avliju već stižu vojnici. Svi moramo poći sa njima. Brzo, brzo. Ponijeti u dvije kese šta se može od potrepština, i noga. Zašto idemo, gdje idemo? – Ne znamo! Negdje nas vode. A otac? – Bio je s nama kad smo osmatrali gužvu, a zatim otrčao da se sakrije u štalu prekoputa, za svaki slučaj, samo dok gužva ne prođe. Vojnici su nas okupili i lagano krećemo. S nama su i dedo i nena. Njegovi roditelji. I tako smo već došli ispred štale pored koje je vodio naš put pa smo razmišljali o tome kako nas otac sigurno posmatra kroz male otvore i pukotine. I taman što nismo zamakli, krenula je neka galama i neko se osvrnuo na nešto novo što se već uveliko odvijalo na sceni iza naših leđa. Otac je istupio i dva naoružana vojnika u šljemovima već su se sjatili oko njega. „Eee, vidi, vidi! Moj mudžahedin! Ovo će biti moj lični mudžahedin!"– progovara jedan od njih dok mu drugi pred našim očima veže ruke žicom koju je pronašao u avliji dedine štale. Tako se, skoro pa banalno, završila očeva dvomjesečna era nestvarnog bjegunca. Na kraju, nakon toliko uspješnih ekskivaža, bio je, eto, prisiljen da im se sam u ruke preda. Upečatljivo, u bradi mu je pritom (zarad koje su mu, valjda, i dali nadimak mudžahedin, ili ne samo zato?) nepažnjom ostala jedna slamčica sijena koju nije ni primijetio pa su vojnici mistera F već počeli nagađati da se u štali krije cijela četa muškinja. Kad su dobili negativan odgovor, ostalo im je da ispale već dva-tri rafala i izrešetaju unutarnji prostor štale da bi se mogli uvjeriti da tu više i ne može da bude iko živ, ako je možda i bio. Otac im je rekao da je jednostavno istupio jer želi ići sa svojom familijom. Gdje god oni, tu i on. Kada mu to nisu dopustili, mama je, poput kakvog advokata, počela da drži predavanja i pridike o moralu naših komšija, što ju je koštalo vojničke čizme na njenom licu u trenutku dok je unaručju držala moju dvogodišnju sestru.

…..

Scena 1. Vojnik-policajac K: Kako vam je u samici? Otac: Pa, znaš gdje ležim i šta jedem… (A, po očevom živom svjedočanstvu, spavali su na betonu posutom katranom,

nuždu vršili u ćošak, pa je sve to curilo ispod onih koji su tu ležali i sve ih je to pod velikom vrućinom peklo i za oči i za nos, mokraču su, i svojui tuđu pili ili privijali na rane pa kad bi se usmrdili kupali su ih šmrkovima, hladnom vodom, što je bilo još jedno maltretiranje u nizu, a jeli bi ni slanu ni masnu providnu čorbetinu sa osamnaestim dijelom hljeba). Samo da je malo manje degeneka, bilo bi lakše…! Vojnik-policajac K: Neće vas od danas niko više dirat. (A svaki bi ih dan postrojili uz jedan zid i tukli, pola sahata ili sahat, kako kad. I to naročito po njih jedanaest, raspoređenih oko jedanaest spremnih zdjela za „ručak“. Dok bi ručali, odbrojavali su im za to predviđene sekunde, ne bi ih dirali, a zatim bi ih odvojili na drugu stranu i ponovo tukli, dok bi na prvom mjestu tukli sve ostale. Zanimljivo, instiktivno fizičko utjerivanje pamćenja, kao životinjama? – A, dok su ih vojnici tukli pendrecima, palicama, i drugim čime su stigli – jednom su mučeniku, naprimjer, vezali felgu od automobila za vrat – svi mučenici bi uporedo morali pjevati nacističke pjesme iz miljea vojnika krivousnog mistera F i tako bi im po prilici aktivno bilo uključeno još jedno čulo, da se preživjelim potvrdi i podeblja gnusno sjećanje na strahote mučenja ili jednostavno za sva vrmena da im se zasoli pamet. Do nekoliko, uveli su im i večeru, što je značilo i još dvije porcije batinjanja na dvije postojeće. Logoraši su bili sretni kad bi nekim slučajem termin večere ponekad bio preskočen. Izgladnjeli i izmučeni logoraši koji se raduju kad nema večere. Paradoksalno.)

Scena 2. Otac je na kraju zida za mučenje. Blizu je željezna ograda. Oko njega su trojica. Tuku čime stignu. Otac od udaraca pada na zemlju pet-šest puta, i diže se svaki put iznova, na naredbu udarcem čizmom, držeći se za ogradu i nekako se propinjući. U magnovenju, čuje glas svog komišije, iz pređašnjeg dijaloga FaceToFace, vojnika-policajca, poznanika K, službenika krivousnog mistera F. Zatim pada u nesvjest. Učinilo mu se da je u nesvjesti ostao vječnost. To mu je bio jedan od najtežih dana u logoru. Pri buđenju, pitao je svoje drugove da li mu se učinilo da je čuo neki poznati glas, glas svog poznanika K. Odgovorili su mu: Ma, stajao tu, i sve to mirno gledao!

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.